

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)



Συμβολή στην ιστορία της Ελληνικής Κοινότητας του Σεμλίνου: πέντε ανέκδοτα έγγραφα του έτους 1793

Ιωάννης Παπανδριανός, Vaslija Kolakovic

doi: [10.12681/makedonika.933](https://doi.org/10.12681/makedonika.933)

Copyright © 2014, Ιωάννης Παπανδριανός, Vaslija Kolakovic



Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπανδριανός Ι., & Kolakovic, V. (1971). Συμβολή στην ιστορία της Ελληνικής Κοινότητας του Σεμλίνου: πέντε ανέκδοτα έγγραφα του έτους 1793. *Μακεδονικά*, 11(1), 29–37. <https://doi.org/10.12681/makedonika.933>

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΣΕΜΛΙΝΟΥ

ΠΕΝΤΕ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1793

Μία από τις σπουδαιότερες έλληνικές παροικίες τής κεντρικής Βαλκανικής Χερσονήσου ήταν ή έλληνική κοινότητα τής γιουγκοσλαβικής πόλεως Zemun (Zimony στα ουγγρικά), τής γνωστής με τó εξελληνισμένο όνομα «Σεμλίνο». Η πόλη αυτή απέκτησε κατά τή διάρκεια τού πρώτου επί τής Αικατερίνης τής Μεγάλης ρωσοτουρκικού πολέμου (1768-1774) αξιόλογη έμπορική και οικονομική σημασία, έπειδή βρέθηκε στα σύνορα δύο μεγάλων δυνάμεων, τής Αυστροουγγαρίας και τής Όθωμανικής Αυτοκρατορίας¹. Έτσι, συνέρρευσε και εγκαταστάθηκε εκεί μεγάλος αριθμός κατοίκων από διάφορες περιοχές τής τουρκοκρατούμενης Βαλκανικής, όρθόδοξοι κυρίως Έλληνες και Σέρβοι².

Αναζητώντας μαρτυρίες για τήν έμπορική, πολιτιστική και εκπαιδευτική δραστηριότητα τού Έλληνισμού στην πόλη αυτή, έπισημάναμε στο παλαιό άρχείο τού δήμου Σεμλίνου³ όρισμένα έγγραφα, τά όποια διαφωτίζουν μερικά σημεία από τή ζωή τών Έλλήνων τού Σεμλίνου και από τά προβλήματα πού τούς δημιούργουσε ή γειτνίαση με άλλόφυλλους και μερικές φορές έχθρικούς πληθυσμούς. Αφήνοντας για λίγο άργότερα τήν παρουσίαση μιάς συστηματικής μονογραφίας πάνω σ' αυτό τó θέμα, περιοριζόμαστε έδω στην έκδοση μόνο πέντε έγγραφών.

1. T a n a s i j e Ž. I l i ć, Πρόλογος στο βιβλίο «Gradja iz zemunskih arhiva za istoriju prvog srpskog ustanka», τ. 1 (1804-1808), Beograd 1955, σ. XXIV.

2. V a s i l i j a K o l a k o v i ć, Ljubica i Dimitrije Kolaković, «Scena» 6 (Novi Sad 1969), σ. 281.

3. Arhiv Zemunskog Magistrata. Τó άρχείο αυτό φυλάσσεται σήμερα στο Ιστορικό άρχείο τής πόλης τού Βελιγραδίου (Istorijski Arhiv Grada Beograda). Τά έγγραφα και τά βιβλία τού δήμου τού Σεμλίνο αποτελούν τó πιο παλαιό άρχειακό ύλικό τού Ιστορικού άρχείου τής πόλης τού Βελιγραδίου και τοποθετούνται χρονολογικά στα 1749-1918. Έξ αίτίας διαφόρων Ιστορικών λόγων, τó άρχειακό ύλικό τού δήμου τού Σεμλίνο έζησε μιά πραγματική Όδύσσεια. Έτσι, μεταξύ τών άλλων, φυλάχτηκε για άρκετό χρόνο στο φρούριο τής πόλης Petrovaradin και στην Έθνική Τράπεζα τού Βελιγραδίου μέχρις ότου, τó 1947, παραδόθηκε στο Ιστορικό άρχείο τής πόλης τού Βελιγραδίου (βλ. T a n a s i j e Ž. I l i ć, Arhiva Zemunskog magistrata, «Arhivski Pregled», έτους 1966, τεύχη 1-2, σ. 82-86).

Τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα ἀναφέρονται σὲ μιὰ διένεξη σχετικὴ μὲ σχολικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ θέματα τῆς Κοινότητος, σὲ ζητήματα δηλαδὴ βασικὰ καὶ ἀποφασιστικῆς σημασίας γιὰ τὴν ἔθνικὴ ὑπόστασι τῶν Ἑλλήνων τοῦ Σεμλίνου. Τὰ ἔγγραφα εἶναι γραμμένα στὰ γερμανικά, σὲ παλαιὰ γοτθικὴ γραφὴ, καὶ παρουσιάζουν ἀρκετὲς δυσκολίες στὴν ἀνάγνωσι, ἰδιαίτερα στὸν μὴ ἀσκημένο ἐρευνητὴ. Τὰ ἐκδίδουμε μεταγράφωντάς τα στὴ λατινικὴ γραφὴ. Κατὰ τὴ μεταγραφὴ ἀκολουθήσαμε τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου. Γραμματικὲς καὶ ὀρθογραφικὲς διορθώσεις ἔγιναν ἐλάχιστα καὶ μόνο ἐκεῖ, ὅπου τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ καλύτερη κατανόησι τῆς ἔννοιας καὶ σημασίας τοῦ κειμένου. Οἱ ὑπογραφὲς τῶν Ἑλλήνων ἐκπροσώπων τῆς παροικίας καὶ τῶν Γερμανῶν συντακτῶν τῶν ἐγγράφων εἶναι ἰδιόγραφες.

Α'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 17 ΜΑΪΟΥ 1793

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Σεμλίνου Κωνσταντῖνος Δάρβαρης, Νικόλαος Ρούσης, Δούκας Κωνσταντῖνος καὶ Κώστας Γεωργίου παραπονοῦνται πρὸς τὸ δημοτικὸ συμβούλιον τῆς πόλεως αὐτῆς, ἐπειδὴ οἱ Ἰλλυριοὶ (Σέρβοι) τοὺς προσβάλλουν καὶ τοὺς δημιουργοῦν ἐμπόδια στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ τοὺς ζητήματα.

Ἐπικαλοῦνται τὴ μεσολάβησι τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Σεμλίνου, γιὰ νὰ ἀποφευχθῆ ἡ πόλις αὐτὴ ὁ διαχωρισμὸς τῶν δύο ἔθνοτήτων, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς εἶχε ἤδη πραγματοποιηθῆ σ' ἄλλα μέρη (βλ. καὶ εἰκ. 1).

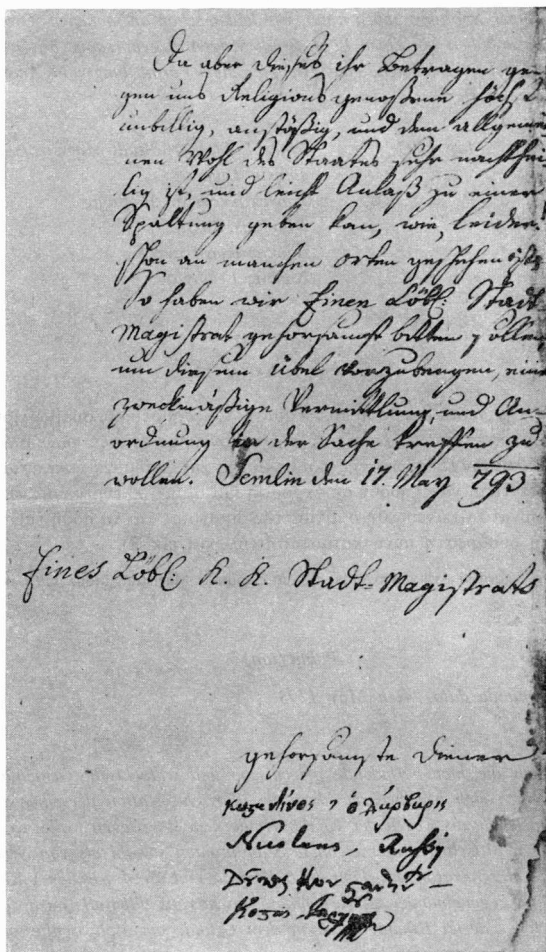
[Πρωτότυπο. Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. ἔγγρ. 23].

Löblich k.k. Stadt-Magistrat!

Es wird Einem Löbl. Stadt-Magistrat wohl nicht unbekannt sein, dass wir Griechen und Walachen, k.k. Unterthanen und Bürger zu Zemlin, einen beträchtlichen Theil der Inwohner dieser Stadt ausmachen, die angemessene Steuer und Abgaben zur allgemeinen Wohlfahrt des Staates immer willig entrichten, die öffentliche Lasten ertragen, und zur Erbauung der Kirchen, zur Haltung des Gottesdienstes und zur Unterhaltung der Geistlichkeit sehr vieles, und verhältnissmässig mehr als unsere Religions-Verwandte Illyrier beigetragen haben und noch beitragen.

Gleichwohl sehen wir uns von denselben äusserst gekränckt und beleidiget; indem sie uns nicht diejenige Rechte geniessen lassen, die sie selbst geniessen, sondern uns die Schule und Kirche verwehren, und allerlei Chikanen machen so, dass wir uns endlich von denselben ganzlich trennen müssen.

Da aber dieses ihr Betragen gegen uns Religionengenossene höchst unbillig,



Εικ. 1. Φωτοτυπία του τέλους του υπ' αριθ. Α' εγγράφου

anständig und allgemeinen Wohl des Staates sehr nachtheilig ist, und leicht Anlass zu einer Spaltung geben kann, wie leider schon an manchen Orten geschehen ist; so haben wir Einen Löbl. Stadt-Magistrat gehorsamst bitten sollen, un diesen Übel vorzubeugen, eine zweckmässige Vermittlung und Anordnung in der Sache treffen zu wollen.

Semlin den 17 May 1793

Eines Löbl. k.k. Stadt-Magistrats gehorsamste Diener

Κωνσταντίνος ὁ Δάσβαρις

Nikolaus Russij

Δοῦκας Κωνσταντίνος

Κόστας Γεωργίου

B'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 20 ΜΑΪΟΥ 1793

Katà tήn τεσσαρακοστή συνεδρίαση τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Σεμλίνου ἀποφασίστηκε, ἐξ αἰτίας τῆς φιλονεικίας μεταξύ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἰλλυριῶν (Σέρβων) τῆς πόλης αὐτῆς γιὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκπαιδευτικά, νὰ κληθοῦν σὲ ἀκρόαση καὶ οἱ δύο πλευρές, γιὰ νὰ καταστή ἔτσι δυνατό νὰ ἀνευρεθῇ ὁ αἴτιος τῆς διχονοίας καὶ νὰ δοθῇ ἐπὶ τέλους τέρμα στὴ δυσάρεστη αὐτὴ κατάσταση (βλ. καὶ εἰκ. 2).

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμῆμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. 23].

Public(um)

Sessio 40-ma de dato 24ten May 1793

Nro 314

Da sich die hier befindende griechische und walachische Gemeinde nur in allgemeinen sich beschwehret, dass die illyrische Nation derselben sowohl wegen der Schule als wegen der Kirche Hindern in Weg legen wolle, so wären die in dieser Bittschrift unterzeichnete Supplikanten sowohl als von Seite der Illyren der Herr Protopopp, dann Jovo Kyricza und die 4 Kirchen-Väter vorgerufen, und gegeneinander zu vernehmen, um hieraus allenfalls auch den Urheber, welcher derlei Uneinigkeiten in dem Grunde anzettelt, schliessen, und das weitere veranlassen zu können.

Düring

1793
 23
 Letter 40^{mo} dtd. 24th May 1793
 N^o 3111

die fünf die fünf befindend
 geistlich, und wallenstisch
 meinde sind in Albanien
 neu bestrafend, die fünf
 geistlich, nicht in Albanien
 was waren die fünf, die
 waren die fünf befindend
 in Albanien wollen, so
 wären die in Albanien
 geistlich in Albanien
 canten so was, die fünf
 ten die fünf die fünf
 geistlich, dann fünf
 und die fünf nicht
 geistlich, und geistlich
 die fünf Albanien, die
 geistlich Albanien, die
 Albanien, was die fünf
 geistlich die fünf

Εικ. 2. Φωτοτυπία της άρχης του υπ' αριθ. Β' έγγραφου

Γ'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 31 ΜΑΪΟΥ 1793

Τὸ τμήμα γενικῶν καθηκόντων τοῦ δημαρχείου τοῦ Σεμλίνου διαβιβάζει πρὸς τὶς ἀρχές τῆς πόλης αὐτῆς τὴν αἴτηση παραπόνων τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου Γεωργίου, Νικολάου Ρούσση, Δούκα Κωνσταντίνου καὶ Κωνσταντίνου Δάρβαρη ἐναντίον τῶν Ἰλλυριῶν (Σέρβων) γιὰ ἐκκλησιαστικά καὶ σχολικά ζητήματα.

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21 ἀριθ. 25].

Departement in Publice:

Übergibt die aufgenommene Erklärung der Griechen Costa Georgievich, Nicolaus Russi, Ducca Constantin und Costa Darvar wider die Illiren in Anbetracht der Kirchen und Schule.

Semlin den 31ten May 1793

Kerschner

Δ'

ΣΕΜΛΙΝΟ, 31 ΜΑΪΟΥ 1793

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Σεμλίνου Κωνσταντίνος Γεωργίου, Νικόλαος Ρούσσης, Δούκας Κωνσταντίνος καὶ Κωνσταντίνος Δάρβαρης ὑποβάλλουν πρὸς τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τῆς πόλης αὐτῆς τὰ ἑξῆς αἰτήματα: 1) Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία τοῦ Σεμλίνου νὰ μαθαίνει στὰ παιδιά ὄχι μόνο τὴ σερβική, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑλληνική γλώσσα, 2) Νὰ τοὺς δοθῇ τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγχουν καὶ αὐτοὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς παραπάνω ἐκκλησίας καὶ 3) Ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία τοῦ Σεμλίνου νὰ συντηρῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δύο Σέρβους διδασκάλους, κι ἓναν τουλάχιστο Ἕλληνα (βλ. καὶ εἰκ. 3).

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21, ἀριθ. 25].

Actum Semlin den 31ten May 1793

Die Beschwerdführer Kosta Georgievich, Nicolaus Russi, Duca Constantin und Costa Darvar erschienen und geben an:

1o Verlangen sie dass, gleichwie von ihrer Kirche die Kinder in der illirischen Sprache unterrichtet werden, dieselben auch in der griechischen Sprache gelehrt werden sollen.

2do Glauben sie eben so viel Recht als die Illiren an der Kirche zu haben,

weswegen sie alle Miteinsicht in die Kirchen-Rechnung verlangen zu können, welche ihnen aber bisnun zu verneinet, und mit solchen Ausdrücken, wenn ein Griech hierum gefragt, abgewiesen worden, dass sie die Kirche nichts angehe.

Ihr ganzes und hauptsächliches Verlangen gehet dahin, dass die Kirchen-väter für eine Nation so wie für die andere Sorge tragen und hierinfals nicht die mindeste Gehässigkeit gezeigt werde, und dass für ihre Kinder, da zwei illirische Lehrer von der Kirche unterhalten werden, wenigstens ein griechischer führohin auch von der Kirche unterhalten werde.

Κωνσταντίνος ὁ Δάσβαρις
Δουκάς Κωνσταντίνος
Kostantinus Georgiou
Nicolaus Russij

E'

ΣΕΜΑΙΝΟ, 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1793

Ὁ εἰσηγητὴς τοῦ τμήματος γενικῶν καθηκόντων τοῦ δημαρχείου τοῦ Σεμλίνο Düring ἀνακοινώνει ὅτι Ἕλληνες πολῖτες υπέβαλαν αἴτηση παραπόνων ἐναντίον τῶν Σέρβων καὶ ὅτι τοὺς κάλεσε, γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν καὶ προσωπικὰ τὴν αἴτησή τους.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, ὁ παραπάνω εἰσηγητὴς ἔχει τὴν γνώμη ὅτι πρέπει νὰ κληθοῦν ἀκόμη καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς καὶ οἱ Σέρβοι ἐκκλησιαστικοὶ ἐπίτροποι, γιὰ νὰ λήξῃ ἡ ὑπόθεση χωρὶς διενέξεις μεταξὺ τῶν δύο πλευρῶν.

[Πρωτότυπο, Istorijski Arhiv Beograda, τμήμα Zemunski Magistrat, ἔτους 1793, φάκ. 21. ἀριθ. 25].

Public(um)

Sessio 44a de dato 7ten Junii 1793

Es haben einige der griechisch und wallachischen Nation gegen die sogenannte raizische Nation sub Nro Exhibitorum 314, Sessione 40 de dato 24ten May 1793 in allgemeinen sich beschwehret, weswegen dieselbe vorgerufen und zur deutlichen Angab ihrer vermeinten Beschwerden verhalten wurden:

Da solche, wenn sie gegründet, ganz billig sind und allerdings eine Abhülff verdienen, so glaubt Referent dürften sowohl Kläger als der Herr Protopopp und die raizische Kirche-Väter vorgerufen und die Einleitung dahin zu treffen gesucht werden, dass diese Sache ohne Streitigkeit der einen und anderen Parthey beigelegt wurde.

Düring

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ - VASLLIJA KOLAKOVIĆ

RÉSUMÉ

Jean Papadrianos-Vasilija Kolaković, Contribution à l'histoire de la communauté grecque de Zemun. Cinq documents inédits du 1793.

Les auteurs publient cinq documents inédits tirés des Archives historiques de Belgrade (Istorijski Arhiv grada Beograda) qui exposent un litige pendant l'année 1793 entre les communautés grecques et serbes de Zemun concernant divers questions sur les affaires scolaires et ecclésiastiques.

Avant chaque document, les auteurs de cette étude donnent un vaste résumé de son contenu. D'ailleurs, l'histoire de la fondation de la communauté grecque de Zemun est relatée à l'introduction générale.